

Színház FILM Irodalom

Feleség kis hibával

A Petőfi Színház előadása Várpalotán

Új mai életünk problémáit figyelte meg és vitte színre a szerző. Nem tartja fel azonban a valóság rejtett oldalait, a társadalom — egyén és jellem bonyolult kölcsönhatását, a valóság mély összefüggéseit. Nem adott egy gyökérig ható, mely társadalom-rajzot, inkább olyan könnyed, limonádészerű, felednivaló szórakozást nyújt.

A mű igen nagy hasonlóságot mutat Gogol „Revizor”-jához, s azontúl is igen sokat kölcsönöz a francia klasszicizmus kellektárából. Nagy István és Soós Lajos főmérnöke elég problematikus alak. Mindvégig hű, komoly férj és túl jó — egy kissé sematikus ábrázolt szakember, semmi több. Kijelenti Szlováknak, hogy joga van fellebbezésre a Gépipari Kutató Intézetek beküldeni az újítást, s érződik is, hogy ez megsértette az ő szakmai tekintélyét. Azt hiszem a darab lényege, magva, előmozdítója Székelyi és Szolvák vitája, a régi és új összeütközése lett volna, és nem az ellenőr megjelenése. Attól kezdve,

hogy e különös ellenőr megjelent, igen helytelen súlypont eltolódás történt a színen. Szlovák és Székely között támadt valódi ellentét egy, a drámaiság szempontjából fontos személy oldja fel, anélkül azonban, hogy a két ellentétes hős küzdene egymás ellen, anélkül, hogy a régi megsemmisülne, vagy nevéssé válna, s e küzdelem hevében edződnek erőssé az új. Valahogy nincs is ebben a drámai összefüggés az új élet bonyodalmainak ábrázolása helyett inkább a kommandókra helyezte. A humor, a frivolitás, a paradox megjegyzések még csak inkább eszünkbe juttatják ezt a gondolatot.

Peéry Piri Szederéné olyan „minden lében kanál” típusa az embereknek. E napjainkban már korosodó, hosszúnyelvű méregkeverő.

Csakányi és Váradai munkában megőszült becsületes hivatalnok típusát állítja elének.

Kurcz István.

Ha a világon mindenki ilyen volna

Ha a film ajándékot jelent, akkor a várpalotaiak gyönyörű húsvéti ajándékot kaptak ezzel az új francia filmmel, amelyet 19-21-ig játszottak a Kultúrothonban.

A kalandfilmek izgalma az ember nagyságáról szóló méltóságos himnuszok hangjával áruházza. Ha műfajilag kéne meghatározni, azt az egy szót mondhatnánk rá: mese. Modern mese a hozzá tartozó csodákkal együtt. A repülő szőnyeg helyett, sokmótos repülőgéppel, a távolbalátó varázsgömb helyett világrészeket összekapcsoló rövid-hullámú rádió és az élet vízenek néhány cseppje helyett, életmentő szérum — csupa csoda. Végül a csodák legnagyobbika: mindenek teremője az ember.

Maga a film tartalma egy francia halászhajón kitérő furcsa betegségről szól. A hajósok rádió kérés segítségével, és hívásra a világ különböző tájain megindul a franciák, olaszok, németek, oroszok, angolok, norvégok összefogása, hogy ezt az ismeretlen 12 embert, azon a kis távoli halászhajón megmentse, a hűségesség elleni szérumot idejében eljuttassák a hajóra.

Nem különös emberek ezek a francia halászok, csupán egyszerű emberek, akiket nem szabad nyomorultul pusztulni hagyni. Megmentőik sem hősök, ők sem különös szerzetek, csak — emberek. S ez, hogy tudják, hogy érzik embervoltukat, ez ad nekik erőt, hogy segítségére siessenek bajba jutott testvéreiknek. Itt most nem számít a világméretű, országhatár, mely hivatali szabályzat — emberéletet borogató kockázat.

Franciául, németül, oroszul, angolul szólhatnak meg a film szereplői és ez a sokféle nyelv, egyetlen szótlanul cseng össze: a tiszta emberség hangja hallatszik belőle.

A film végfeljé azt mondja egy francia kisváros polgármestere: „mindig így kellene lennie!” — Valóban mindig így, ilyen összeforronságban kellene élni, küzdeni, segíteni. Sok minden másképpen lenne, másképpen történe, ha a világon mindenki ilyen volna.

MOZI

Corvin Filmszínház. 27-28-án Örök éjszaka titka. 29-30-án és május 1-én Honiál tanár úr. Magyar Ezüst Filmszínház. 27-28-án a Három asszony. 30-án és május 1-én Ök kettlen. Szabadság Kultúrothon. 27-28-án Eltűszentett Irodalom. 29-30-án és május 1-én 306-os számú ügy.

Hasznos bölcsesség

Régi bölcsesség, hogy ismeretlenről az ember vagy jót mondjon, vagy semmit, mert nem tudhatja, ki előtt beszél. Ezt a bölcsességet példázza a következő történet.

Egy fiatalembernek földszinti jegye volt a színházban. Az előadás kezdete előtt unalmában erre-arra nézelődött. Egyszer csak feltűnt neki az egyik páholyban egy iszonyatosan rút fehérszemély. A szomszédjához fordult, kit nem ismert:

— Odanézzon kegyelmed, s mondja meg, látott-e valaha ilyen ocsmány majompofát?

— Hogyne láttam volna — felelte amaz —, hiszen a testvérhúgom.

— Nem azt gondoltam — iparkodott helyrehozni a baklövést, a fiatalember — hanem a mellette ülő vén borsorkányt.

— Az a feleségem — mondta a szomszéd. — Ha pedig azt a még vénebbet és még rútabbat gondolta kegyelmed, ki a páholy mélyén ül, az meg az édesanyám.

A fiatalember úgy elrejtette magát, hogy egy szót sem szólt, hanem kioldalgott a nézőtérről.

Irodalmi élet Pétfürdőn

A József Attila Kultúrkör irodalmi csoportja 1957 elején korszerűsítette munkáját. Az a felismerés indította új utakra, hogy nem annyira versek és prózai művek írására van szükség, hanem inkább arra, hogy igazi, értékes alkotásokat közveítsen a közönség felé. Természetesen ez nem azt jelenti, mintha a csoport tagjai nem jöhettek elő költői, prózai, drámai stb. alkotásaikkal. De ez utóbival nem érik be s olyan előadásokat is tartanak, amik a nagyközönség ismereteit, egészségesebb irodalmi, történelmi és társadalmi helyzetismeretét bővítik és mélyítik. Ennek az új szakasznak eredményei máris mutatkoznak: annak ellenére, hogy csak egy hivatásos író tartozik az irodalmi csoportba, mégis igen elevenen pezsgő irodalmi életet sikerült teremteni. Az elnökség előadássorozatot kezdeményezett, az előadók sorába bárki beléphet, aki szívvel és hozzáértéssel mélyed el választott témájában s mondanivalóját jól felkészült előadásban tárja hallgatóságára. Pedagógusok, mérnökök, tisztviselők, sőt MTH tanulók is akadnak az előadók között, ami világosan bizonyítja, milyen ösztönzőleg hat a kör munkája az olvasótábor felé. Az előadásokat vita követi s ami szor két-három óráig is eltartó ülés végén alig akar oszlani.

Mindez pedig azért lehetséges, mert a választott témák is olyanok, amik eleve érdeklődésre tarthatnak számot, s még a címükben néha bizonyos elvontság, vagy akadémiai hűvösség érezhető is, a közönség már tudja, hogy az előadás úgy találja a kérdést, hogy időszerűsége feől kétség nem marad a hallgatóságban. Hódossy Lajos Kodály egyik tanulmányát: Szentirmaytól Bartókig című ismertette. Előadásában arra keresett feleletet, miért nem tudta a közönség ízele követni Bartókot, vagyis miért vesztel meg mindig ott, az átlagmagyar, főleg a felnőtt nemzedék zöme, ahol a zenei közlés már Szentirmay korában is pangott. — A vita során a kérdés nagyjából és egészében tisztázódott, azóta már kéthetenkénti lemezesetek vizsik tovább az ügyet, emelk a közönség ízeletét mind magasabbra, az igazi remekművek felé. „Könyvü” és nehéz klasszikus és modern zenéből egyaránt a legjavát mutatják be a hallgatóságának Hódossy Lajosék. Ime egy példa arra, hogy ha egy előadás az életnek szól, abból élet is fakad, csak hozzáértő emberek álljanak mögötte.

Nagy Éva a magyar felvilágosodás uralkodó eszméiről tartott előadást. Hogyne lett volna tanulságos, amikor a közönség azt állapíthatta meg, hogy mily régóta, s mily nehézségek közepette ment a küzdelem a modern társadalmi eszmék megvalósításáért, s hogy belőlük még mindig mennyi várja a teljesebb értékű megvalósulást.

Teleki Tibor egyik előadásában a jugoszláviai magyar irodalmat ismertette, mely ha színvonal tekintetében sok kívánni valót hagy maga után, mégis elemi kötelességünk figyelemmel kísérnünk. Másik előadása a francia klasszicizmus világába vezetett el, illusztrálva is a legszebb részletek bemutatásával.

E sorok írója egy ízben arról beszélt, hogy tükrözi az irodalom a valóságot, közelebbről a nép és a nemzet sorsát, s hogy a magyar irodalom hogyan teljesítette feladatát e tekintetben az utóbbi négy évszázad alatt. — Egy másik előadásában Németh László ismertette, részleteiben is elemezve egyik, a Horthy-korszak ellentmondásait feltáró tanulmányát.

E néhány előadást említve csak, talán láthatóvá lesz, hogy nem valami öncélú tevékenységről van szó, hanem olyanról, mely a szellem

eszközeivel járul hozzá a magyar kultúrpolitika helyi viszonylatban történő megvalósításához. Az előadások és az utánuk következő viták ösztönzőleg hatnak egyéb kultúr csoportokra is. Így a vegyeskar munkájára, a színjátszásra, a könyvtári életre, sőt még az iskolaira is. Elég legyen annak megemlítése, hogy az irodalmi kör pályadíjakat tűzött ki a helybeli iskola 7-8-ik osztályaiban a három-három legjobb eredményt felmutató magyar irodalmat tanuló diák részére s a példa követésére kérte a vegyeskart az iskolai énektanulók legjobbjainak díjazására, hogy az énekműveltség nagyobb megbecsülése iskolában s iskolán kívül ezzel is kifejezésre jusson, míg a színjátszó csoportot a történelmet legjobban tanuló három-három diák jutalmazására kérte fel. Ezáltal talán kisebb válik az a szakadék, mely a mindennapi kultúréletet elválasztja az iskolától s nem kétséges, hogy az ilyen értelmű kultúr munka eredményei valóban az egész társadalomra kihatnak.

A vegyeskar is fellépett egyik este. Vele kapcsolatban még azt is meg kell jegyeznünk, hogy tagjai a musor után az étteremben olyan szépen daloltak a fehér asztalok mellett, ami ékes cáfolata volt annak, mintha a magyar népdalok gazdag világánál nem lehetne pazarul mulatni. De mennyire lehet! Egymás után jöttek a szebbnél-szebb népdalok, szálltak a búvós dallamok, bizonyítva, nincs szükségünk sírva vigadó, búsmagyarkodó, cigányos-dzsentri, alúri „magyar nótákra”, a valódi magyar népzene kimeríthetetlen világa minden érzelmi állapotot kielégíthet. Az éneklari tagoknak a dalolása külön ráadás volt az egyébként is ritka művészetet jelentő irodalmi este.

Mégcsak egy valamit: mint mondtam, ha valami gyógyulásnak indul, ennek jótékony hatása egyéb vele kapcsolatos szervek állapotára is kihat. Így van ez a kulturális élettel is. Erre nézve néhány példát már mondtam. De a könyvtárügyi sem hagyható figyelmen kívül: a Péti Nitrogénművek könyvtárának vezetett híre van megyeszerte. 1948-ban zúzdába küldték majd minden klasszikus értéket, köztük Jókai centennáriumi sorozatát is! Aztán hogy mi következett, nem nehéz kitalálni. Ezért vált szükségessé a könyvtár minőségi állományának megjavítása. S el is kezdődött. Egyetlen valóban jó könyvnek sem szabad hiányozni a könyvtárból. Ezenkívül pedig felállítanak egy kézi könyvtárt, mely magában foglal bibliográfiai műveket, forráskiadványokat, lexikonokat stb., stb. azok részére, akik előadásra készülnek. S hogy lesznek, akik használják, úgy látszik kétségeknek e tekintetben helye nem lehet.

Mindez — ismétlem — csak néhány vonás és adat, egy más alkalommal írok majd arról, ami most elmaradt. De így is látható, hogy kultúr munkát igenis lehet végezni, s bizonyára nemcsak Pétfürdőre áll ez, hanem más helyekre is. Pedig Pétfürdőn kultúrház sincs, a kicsiny mozi helyiség elege korlátot szab a munkáknak. De a lényeg az, hogy az adott lehetőségek mindenütt ki kell használni. Nem panaszkodni kell amiatt, ami nincs, hanem hozzá kell fogni az építő munkához. Meg kell ragadni a lehetőségeket népünk kulturális felemelésére, továbbépítve mindazt, ami az elmúlt évek során jöndak bizonyult, s nem riadva vissza új kezdeményezésektől sem. Ami Pétfürdőn kulturális téren nem folyik, példa lehet mások, még a budapesti kultúrothonok számára is.

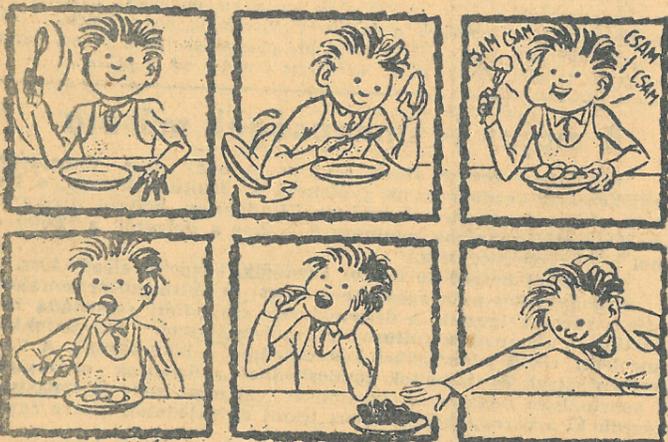
Szűj Rezső.

Ünnepi köszöntő május 1-re

A napi gondokat vessük messze el
Most a földek és a gyárak népe ünnepel,
Eldobtuk mindazt, ami régen volt
Miénk a szabadság, miénk a jog.
Pajzsunk a munka, egyenlőség a vértünk
Gyárban a gép dolgozik értünk
Értünk úsznak a hajók a tengeren
Búzamezón a kenyér minékünk terem.
Értünk repül fel a gép, a levegő égbe
Értünk van az élet minden szépsége.
Nekünk szól minden bátor új nótá
Nekünk dalol a mámoros lelkű poéta
Kézfogva haladunk a szعب, jövőbe Veled
Május elseje! Mi dolgozók hódolunk neked.

Halat a víz nekünk ringatja,
Vadát az erdő minékünk adja
A virág a szirmát nekünk nyitja
Barázdát a traktor értünk hasítja,
Nekünk teremnek gyümölcsöt a fák.
Millió kertben nyílnak nekünk rózsák
Millió embernek vagyunk büszkesége
Milliónyi rabnak utolsó reménye.
Minden elnyomottnak rajtunk pihen szeme
Minden dolgozónak velünk dobban szíve.
Kommunisták vagyunk, az emberek eleje
Proletár ünnep van ma. Május elseje!

ÍGY NE!

Hát igen, ez az ebadta Petike még nem tanult meg szépen enni. Lám, ordait az asztalhoz kócosan, piszkos kézzel, és máris hadonászni kezd a kanállal. Azután csúnyán könyökölve nekifekszik a levesnek. A gom-bóccal pedig úgy teletömí a száját, hogy majd szélpukkad. A csámcsogásról nem is beszélve. Jaj, mit látok, most meg a kést veszi a szájába. A fogvájó használatkor az ember elföldi tenyerével a száját. Nem úgy Petike! A süteményért viszont mohón átnyúl az asztalon. Ejnye, Petike! Mikor tanulsz már meg rendesen és szépen enni?!